

SMARTCITY: УТОПІЯ ЧИ ПАНАЦЕЯ?

Конституцією України проголошено, що Україна є соціальною державою, а людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Зазначені конституційні постулати детермінують обов'язок держави забезпечувати добробут громадян, публічну безпеку, безпечне для життя і здоров'я довкілля.

В умовах перманентної економічної кризи і незавершеності адміністративної реформи виникають суттєві проблеми забезпечення сталого розвитку територіальних громад. Як наслідок, упродовж останнього часу в Україні позначилася негативна тенденція погіршення стану захищеності населення крупних агломерацій (мегаполісів), що об'єктивно зумовлено стрімкими глобалізаційними економічними процесами, форсованою урбанізацією, зношеністю інфраструктури та інтенсифікацією міграційних потоків.

Органи публічної адміністрації здійснюють пошук інноваційних підходів до вирішення існуючих соціально-економічних проблем, у тому числі й шляхом апробації позитивного зарубіжного досвіду. У зазначеному контексті особлива увага приділяється з'ясуванню перспектив реалізації модернової моделі міської трансформації SmartCity («розумного міста»), що багатьма фахівцями розглядається як невід'ємна складова національної стратегії економічного піднесення і суспільного прогресу.

Модель SmartCity у першу чергу передбачає активне використання інформаційних технологій при вирішенні основоположних проблем забезпечення життєдіяльності мегаполісів, створенні умов для розвитку територіальних громад і самореалізації кожної людини. Стратегічні напрями реалізації моделі «розумного міста» визначені таким чином: підвищення якості життя мешканців територіальної громади; модернізація фізичної та розбудова технологічної інфраструктури мегаполісу; використання інформаційних технологій для вдосконалення систем управління містами; безумовне дотримання світових стандартів екологічності, сталого економічного розвитку та соціальної інклюзії; налагодження партнерської взаємодії між органами місцевого масо врядування і громадськістю, спільна реалізація проектів з благоустрою населених пунктів та вирішення актуальних проблем локального рівня (мікрорайону, вулиці, двору тощо).

Модель SmartCity ґрунтується на постулаті щодо ототожнення великих міст з базовими центрами розвитку цивілізації, характерними ознаками яких комфортні і безпечні умови проживання людей, наявність чисельних можливостей для самореалізації вільної. Як наслідок, сучасне «розумне

місто» сприймається як рушійна сила економіки країни, осередок культури та освіти, майданчик для реалізації технологічних та соціальних інновацій.

Найвагоміших успіхів у реалізації моделі SmartCity досягли Барселона, Нью-Йорк, Лондон, Ніцца, Сінгапур. Місцева влада цих мегаполісів акцентовано наголошує на неможливості розбудови «розумного міста» без дотримання шести засадничих умов, а саме: розумної економіки, що спирається на інноваційний дух, підприємництво, економічний імідж та торговельні марки, продуктивність, гнучкість ринку праці, здатність до трансформації; розумної мобільності, що характеризується місцевою доступністю, наявністю розвиненої інфраструктури, сталими, інноваційними та безпечними транспортними системами; розумного довкілля, що охоплює привабливість природних умов, відсутністю забруднень, систему охорони довкілля та сталі управління ресурсами; розумних людей, які відповідають високим вимогам щодо рівня кваліфікації, націленості на навчання протягом життя, соціальної та етичної різноманітності, гнучкості, творчості, відкритості та участі у громадському житті; розумного життя, що характеризується наявністю закладів культури та освіти, сприятливих умов для охорони здоров'я, безпекою проживання, якістю житла, туристичною привабливістю, соціальною згуртованістю; розумного врядування, якому притаманні участь у прийнятті рішень, публічні та соціальні послуги, прозоре врядування, політичні стратегії та перспективи.

Останнім часом в Україні розгорнувся публічний дискурс щодо перспектив запровадження моделі SmartCity в українських містах. Перші практичні кроки у цьому напрямі зроблено місцевою владою Києва. Зокрема, у квітні 2015 року столична влада ініціювала запровадження системи KyivSmartCity. У жовтні цього ж року на Форумі KyivSmartCity було укладено Меморандум про співробітництво між громадськими організаціями, IT-співтовариством, бізнесом та владою. Суттєвим досягненням стала розробка Концепції KyivSmartCity. Основними напрямками реалізації Концепції було визначено транспорт, безпеку, електронний уряд, систему охорону здоров'я, житлово-комунальний сектор. Передбачається, що реалізацією зазначеної Концепції буде опікуватися спеціально створена Експертна рада, до складу якої запрошено провідних фахівців з кожного напрямку.

Першими результатами впровадження технологій SmartCity є відкритий електронний бюджет, он-лайн закупівлі, прозоре проведення тендерів, безкоштовний Wi-Fi в центрі Києва, столичному метрополітені та деяких парках.

В окремих засобах масової інформації оприлюднена інформація щодо намірів низки українських міст започаткувати реалізацію моделі SmartCity.

На нашу думку, модель SmartCity має безумовне прикладне значення, оскільки ґрунтується на продуманій і апробованій управлінській та соціально-економічній парадигмі. В Україні існує об'єктивно зумовлена необхідність та окремі передумови для імплементації концепції «розумного

міста» в великих містах. Водночас реалізація цього завдання ускладнюється незавершеністю адміністративної реформи, відсутністю достатніх фінансових ресурсів, несприятливим інвестиційним кліматом, недостатнім використанням потенціалу державно-приватного партнерства при вирішенні найважливіших проблем забезпечення життєдіяльності територіальних громад, професійною некомпетентністю та корумпованістю значної частини регіональних і місцевих еліт, нерозвиненістю інститутів громадянського суспільства тощо.

Підсумовуючи, зазначимо, що системний аналіз досвіду запровадження моделі SmartCity свідчить про її безсумнівну безальтернативність, затребуваність, перспективність і соціальну акцептованість. Ця модель гармонійно забезпечує синергію можливостей інформаційного суспільства та прагнень територіальних громад розбудувати комфортний і безпечний життєвий простір. На нашу думку, визначальними умовами успішної реалізації цієї моделі є децентралізація влади на демократичних засадах, наявність достатнього фінансування проектів, створення привабливого інвестиційного клімату на національному та локальному рівнях, високий рівень компетентності і відповідальності органів місцевого самоврядування, наявність розвинених інститутів громадянського суспільства, консолідація зусиль усіх зацікавлених суб'єктів.

Корабльова Н. С., д-р філос. наук, проф.
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ГОМОЛОГІЯ МІСТА І ДУШІ В «ДЕРЖАВІ» ПЛАТОНА І НЕБЕЗПЕЧНЕ ПИТАННЯ «ЩО Я ПОВИНЕН РОБИТИ?» В СУСПІЛЬСТВІ ГРОШЕЙ ЧАСІВ ФІНАНСОМІКІ

У своїй «Державі» Платон пропонує вже відому гомологію міста і душі, які мають аналогічні складники: апетит (так званий третій стан), дух (стражі-воїни), розум (філософи). Це ранжування може бути «правильним» і справедливим. Може і навпаки – неправильним і несправедливим: якщо апетит керує в місті індивідуальним і політичним життям, то розплатою буде відсутність доблесті і справедливості, якщо, відповідно, дух – то відсутність справедливості. Тільки розум може забезпечити справедливість політики, суверенітет громадян і практики демократичного громадянства. Ці чесноти забезпечуються культивуванням людської душі, відповідно до тієї, яку створили боги, і яка, в пошуках «сродної праці» (Г. Сковорода), як завважив поет, «обязана трудиться и день и ночь, и день, и ночь».

У сродності праці і працьовитості душі повинні бути зацікавлені держава і суспільство. Сучасна система освіти (про виховання мова не йде взагалі) з її орієнтацією на інструментальну раціональність (Ю. Габермас), бізнес-культуру, взагалі не вимагає ні широкої освіченості, ні матрикул, які